

A. Kempisty

Odkrycia i badania archeologiczne na terenie miasta Warszawy w latach 1954-56

Ochrona Zabytków 10/1 (36), 62

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

miasta. Podobne odkrycie spodziewane jest przy konserwacji analogicznego obrazu św. Antoniego.

Akcja ochrony obiektów zabytkowych w centralach zbiorów złomu przyniosła do II kwartału 56 r. 121 kg przedmiotów srebrnych i ponad 415 g. przedmiotów złotych, przekazanych Muzeum. Poza bogato reprezentowanymi numizmatami ocalono h. rzadkie i ciekawe srebro warszawskie, polskie, obce i wschodnie.

Wywóz za granicę objął w omawianym okresie ponad 330 spraw i ponad 1000 przedmiotów. Przeważały prace malarskie o niskim poziomie artystycznym, często były to prace amatorskie. Zatrzymano w kraju 26 obiektów zabytkowych. Między innymi XVII w. sztych francuski, 2 portrety — Witkiewicza (Witkacego) oraz cykl portretów rodzinnych od XVIII do XIX w. w tym 2 portrety Al. Kukulara.

W latach 1954—56 dokonano rejestracji 257 przedmiotów zabytkowych, wśród których na uwagę zasługują — szkic A. Gierymskiego do „trumny chłopskiej” i wiele przedmiotów wschodnich (tkaniny, porcelana, rzeźby, broń itp.). Zakończono rejestrację nagrobków i epitafiów w Katedrze, kościele św. Jacka, Paulinów i Sakramentek.

B. Kaczyńska

ODKRYCIA I BADANIA ARCHEOLOGICZNE NA TERENIE MIASTA WARSZAWY W LATACH 1954—56.

C z e r n i a k ó w, ul. Okrężna. W czasie robót kanalizacyjnych przy ulicy Okrężnej, między domami nr 78 i 101 natrafiono na dwa groby kultury łużyckiej, zabezpieczone przez właścicielkę domu nr 78 — ob. Jakucuk. Odkryte groby stanowią dalszy dowód istnienia w tym rejonie dość rozległego cmentarzyska kultury łużyckiej, wyeksplorowanego częściowo badaniami Roela w roku 1935.

T a r g ó w e k, ul. ks. Janusza. Z ramienia CZMiOZ kontynuowano prace archeologiczne na stanowisku odkrytym w roku 1953. Badania wykazały istnienie trzech faz osadniczych na tym stanowisku: I — osada kultury łużyckiej z III—IV okresu epoki brązu, II — cmentarzysko kultury grobów kloszowych, III — zespół dwóch dymarek z wczesnego okresu wpływów rzymskich.

Duża waga odkryć dokonanych w czasie prac ratowniczych na Targówku — polega na stwierdzeniu po raz pierwszy na lewym brzegu Wisły osadnictwa łużyckiego z III okresu epoki brązu oraz na odkryciu najstarszych dymarek na terenie Mazowsza. Z odkryciem tych prymitywnych pieców hutniczych łączy się również rewelacyjne stwierdzenie używania w pierwotnym hutnictwie topnika, ułatwiającego wytapianie żelaza z rudy. Zastosowany w odkrytych piecach topnik zalegał dno dy-

marki 12 centymetrową warstwą przepalonego wapienia.

W i l a n ó w, park pałacowy. W październiku 1955 roku dokonano odkrycia dość rozległego cmentarzyska szkieletowego z XII—XIII wieku. Badania prowadzone wspólnie przez CZMiOZ oraz Katedrę Antropologii Uniwersytetu Warszawskiego doprowadziły do rozkopania 16 grobów, bogato wyposażonych w przedmioty metalowe¹.

G r o c h ó w, ul. Górnicza 24. Na posesji A. S. Zuzankiewiczów został znaleziony w kwietniu 1956 r. jeden grób kultury grobów kloszowych. Można przypuszczać, że mamy tu do czynienia z peryferiami cmentarzyska tej samej kultury, którego jądro zostało przebadane w latach dwudziestych przez Wł. Antoniewicza i Z. Podkowińską. Cmentarzysko wyeksplorowane przez wymienionych badaczy leży w pobliżu ulicy Górnicznej.

K o m i s j a B a d a ń D a w n e j W a r s z a w y prowadziła również prace archeologiczne, które miały na celu wyjaśnienie stosunków osadniczych na terenie Starego i Nowego Miasta w Warszawie oraz określenie najstarszych faz osadniczych na terenie późniejszej Warszawy. Badania odbywały się w licznych punktach Starego i Nowego Miasta (ul. Piwna 9 i 33, Szeroki Dunaj 9, rejon kościoła św. Jerzego, kościoła Najświętszej Marii Panny, Koźła 5, Freta 51, Rybaki itd.) Badania doprowadziły do odkrycia średniowiecznej warstwy osadniczej z XIV wieku na Starym Mieście i z przełomu wieków XIV i XV na Nowym Mieście. Poszukiwania osadnictwa przedlokacyjnego na Nowym Mieście dały wynik negatywny. Wykopy zlokalizowane przy walach staromiejskich pozwoliły ustalić ich czas powstania na pocz. wieku XIV. Wyniki prac Komisji B. D. W. zostały opublikowane w licznych artykułach i osobnych wydawnictwach².

A. Kempisty

ODKRYTA DEKORACJA MALARSKA W KRAKOWIE W KAMIENICY PRZY UL. ŚW. MARKA 24.

Odkrycie i konserwacja XVI w. dekoracji malarskiej fasady krakowskiego domu przy ul. św. Marka 24, należącego do Muzeum Historycznego Miasta Krakowa — należy do ciekawych i cennych. Prace prowadzone są przez konserwatorów P.P. Pracowni Konserwacji Za-

¹ Dokładne wyniki badań zostały opublikowane przez T. Piętkę i L. Kunicką, „Wiadomości Archeologiczne”, t. XXIII, z. IV.

² Szkiełce Staromiejskie, Warszawa 1955, A. Świechowska, O najdawniejszej Warszawie w świetle dotychczasowych badań archeologicznych. „Wiadomości Archeologiczne”, t. XXII; Z. Tomaszewski, Mury obronne średniowiecznej Warszawy. „Tygodnik Demokratyczny”, 1954, nr 19, str. 8; Z. Tomaszewski, Badania cegły jako metoda pomocnicza przy datowaniu obiektów archeologicznych. „Zeszyty naukowe Politechniki Warszawskiej”, 1955, nr 11.